

MAFIJA

Kazalo

UVOD.....	3
IZVOR IMENA.....	4
ZAŠČITNIŠKA MAFIJA.....	4
DOBIČKONOSNA MAFIJA.....	5
AMERIŠKA MAFIJA.....	5
MODERNA MAFIJA V ITALIJI.....	6
Cosa Nostra.....	7
'Ndragheta.....	8
Camorra.....	8
Sacra Corona Unita.....	8
Mafijske zapovedi.....	8
PROTIMAFIJSKI UKREPI.....	9

UVOD

Preprodanje orožja, razpečevanje drog, tihotapljenje beguncev , novačenje mesenih naslad, rokovanje z ukradenimi avtomobili, podkupovanje uradnikov, izsiljevanje politikov - organizirani kriminal je prisoten vsepovsod, ne glede na velikost države, družbeno ureditev, vero, barvo kože ali socialni standard.

Preprost sodoben izraz za tovrstno zločinske organizacije je 'mafija', vendar ta označba, četudi ponarodela, glede na zgodovinska dejstva ne imenujemo ravno vsakega amaterskega zločinskega krožka, v katerih se nikoli ne ve, kdo pije in kdo plača. V tej seminarski nalogi bomo izvedeli kdo bistvu je tista prava mafija in do kod izvirajo njene korenine.

NEKJE GLOBOKU V SREDUZEMLJU

Največja vodna pot Starega sveta je bilo Sredozemsko morje, ki povezuje vso južno Evropo s severno Afriko in Bližnjim vzhodom. Na sami sredini je strateška točka, katere posedovanje je bilo idealno za nadzor večine vodnega prometa otok Sicilija. Otok je vse prej kot raj pod soncem. Ravno nasprotno. Vroč južni veter, imenovan široko, ki piha iz Sahare, se na poti čez morje navzame vlage in naredi sicilska poletja hudičevo nevzdržna. Dežja je za vzorec, za nameček pa kakršnokoli idiličnost in brezskrbno življenje odvzame Etna, eden redkih dejavnih evropskih ognjenikov. Ampak vse to ni motilo osvajalcev, ki so si največji sredozemski otok prilaščali drug za drugim. Sprva so bili to Feničani, Grki, Kartazani in Rimljani, nato so prišli Goti, Arabci in Normani. Predvsem slednji so pustili otoku pečat, saj jim je uspelo vzpostaviti vsaj navidezno sožitje med res pisanim prebivalstvom. Roger II., prvi sicilski kralj, je bil, naj se sliši še tako nenavadno, čistokrvni potomec Vikingov. Kraljestvo ni trajalo dolgo, saj je ozemlje kmalu pripadlo Svetemu rimskemu cesarstvu, nato Franciji, Španiji, Avstriji, zopet Francozom, vmes nekje papeški državi in še bi lahko naštevali. Osvajalci so zaslužnjevali skromne prebivalce, izkoriščali njihovo trdo delo in si na silo jemali njihova dekleta. Sicilski kmetje, ki so skozi stoletja trpeli, so uvideli, da ne morajo računati na pravičnost oblasti in enakost pred zakonom. Zato so ustanovili tajno organizacijo, drugo, vendar mogočnejšo oblast: mafijo.

IZVOR IMENA

Ime mafija naj bi izhajalo iz gesla "Morte alla Francia Italia anela" oziroma "Smrt Franciji, ki hlepi po Italiji". Po drugi različici naj bi ime povzeli po prestrašenem klicanju zgrožene matere, ko je na velikonočni ponedeljek leta 1282 francoski vojak posilil njeno hčer. Ženska naj bi takrat vpila: "Ma fia, ma fia!" oziroma: "Moja hči, moja hči!" Beseda mafija se je v uradnem jeziku prvič pojavila leta 1865 v poročilu sicilijanskega policista ob zapisu aretacije nekega osumljenca.

ZAŠČITNIŠKA MAFIJA

Izraz je arabskega izvora, po vsej verjetnosti izvira iz besede 'mohaŕi', ki pomeni prijatelj, in je star več kot osemsto let. Takrat so otok zavzeli Normani in stari prebivalci, povečini arabski Saraceni, nad rdečelasim ljudstvom niso bili pretirano navdušeni. Skupnost, ki so jo tlačani ustanovili, ni bila zločinska, marveč zaščitniška. Ko kraljevsko sodišče denimo ni hotelo obsoditi plemiča, ki je kmetu posilil hčer, so ga spuntani kmetje ugrabili in razčetrili. Sčasoma je mafija pričela uživati podporo ljudstva in če je bilo treba popraviti kakršnokoli krivico, nihče ni šel na državno policijo, ampak h krajevnemu mafijskemu glavarju. Ljudem, ki so bili z mafijo povezani, so pravili 'prijatelji prijateljev'. Skozi stoletja je mafija spletla svoje niti po vsem otoku, pri čemer je obdržala popolno neotipljivost pred vladarji. To ji je uspelo zavaljo trdnega značaja Sicilijanca, ki bi si bil raje odgriznil jezik, kot da bi sodeloval z oblastmi. To nepisano pravilo se je tako uveljavilo, da nihče ni niti črnil policiji o zločinu, celo kadar je bil sam žrtev.

DOBIČKONOSNA MAFIJA

Delovanje mafije naj bi se začelo po letu 1812, leta 1860 pa naj bi nastal tudi izraz zanjo. Nastanek obeh po nekaterih virih izvira iz upiranja sicilijanskega prebivalstva francoskim okupacijskim silam v 13. stoletju.

Mafija je tako vladala Siciliji in njena prisotnost je bila senčnata ter nerazločna. Ravno to je dalo organizaciji povsem nove razsežnosti. Določene družine so si skozi leta utrdile svojo moč in jo pričele izkoriščati v zaslužkarske namene, od črne borze prek varščin do ugrabitev. Slednje so postale domala domača obrt. To početje so pripeljali tako daleč, da do nasilne odvedbe često sploh prišlo ni, marveč so pred ugrabitvijo preprosto poslali izbrani osebi pismo, v katerem so želeli, da se v izogib zoprnemu dejanju odkupnina plača vnaprej. Sicilski bogataši so to jemali kot nekakšen neuraden davek, ki ga je bilo treba plačevati, da so lahko živeli na rodni zemljici. In ker so državi tako ali tako plačevali malo davkov, so ta križ nosili s krščansko vdanostjo.

Mafija si je dobršen kos pogače odrezala pri delitvi posestev leta 1861, ko je revolucionar Giuseppe Garibaldi osvobodil Italijo izpod avstroogrške nadvlade in deželo združil v enotno državo, ki je takisto vključevala Sicilijo (kajpada proti njeni volji, saj prebivalci severnjakom niso verjeli). Da bi se mafijozi (visoki pripadniki mafije) prikupili kmetom, so jim poceni oddali zemljo, vendar pod pogoji, ki so dolgoročno koristili samo veleposestniku.

Mafija je imela v začetku dvajsetega stoletja že globoke korenine, razpredene praktično v vseh sicilskih panogah, od politike prek bank do pridelave olivnega olja. Skorajda se ni prodal osel, ne da bi vaški mafijozo dal blagoslov (in od kupčije kako liro v žep). Vladi to ni dišalo, a vsi poskusi zatiranja so

se končali neuspešno in krvavo. Prvič je sicilski organizaciji trda zapredla po letu 1922, ko je prišel na oblast Benito Mussolini. Fašisti so bili zločinci svoje vrste in zato niso trpeli konkurence. Črnosrajčniki so zatorej neusmiljeno zakoračili na Sicilijo in hude obsodbe so se vrstile po tekočem traku. Večina 'prijateljev prijateljev' je na hitro zbežala čez Lužo, starejši 'častivredni možje' pa so se potuhnili. Duceju je namera uspela. Do druge svetovne vojne je bila dejavnost mafije na otoku skorajda ničelna. Zato pa je bilo toliko bolj pestro na drugi strani Atlantika.

Med obiskom Sicilije je Benito užalil enega od lokalnih 'častivrednih gospodov'. Ta je poskrbel, da na voditeljev govor ni prišel niti en meščan. To je bil povod, da je

Mussolini usmeril vse sile v inkvizicijski pregon mafije.

AMERIŠKA MAFIJA

V ZDA so po koncu državljanske vojne pričeli bolj kot kdajkoli prej vreti izseljenci iz vseh koncev Evrope. Kaj kmalu so vsi spoznali, da Amerika vseeno ni tlakovana z dolarji. Srečo so našli le redki in večina se je utopila v poplavi revščine. Zato ni čudno, da so se našli ambiciozni posamezniki, ki so želeli več. Ker na pošten način ni šlo, so pričeli žeti, kjer so drugi sejali. Prvi korak k organiziranemu

kriminalu je bilo pobiranje varščin v pristaniških skladiščih. S poslom so pričeli Irci, vendar so po letu 1920 dobili hudo konkurenco, kajti s Sicilije je zaradi Ducejeve trde roke prišlo veliko uveljavljenih mafijozov s pomagači. Pred Irci in Židi so imeli prednost uveljavljenega nenapisanega pravilnika, povezanosti in molčečnosti. Italijani so se sprva bavili z dvema panogama: z uvozom in distribucijo olivnega olja ter z ustrahovanjem okrožja. Ampak četudi se je New York, predvsem Brooklyn, pridno polnil s člani mafije, je bila za njen kriminalni razcvet kriva prav vlada ZDA, ki si je s prohibicijo od leta 1920 do 1933 naredila medvedjo uslugo. Američani so bili pijansko ljudstvo in prepoved prodaje alkohola tega

Oblasti so se spočetka silno trudile, da bi vsi dosledno spoštovali prohibicijski zakon. Tako so močno pripomogle k utrditvi mafije v Ameriki.

dejstva ni kaj prida omilila. Povpraševanje je bilo zategadelj samo še toliko večje in gledano iz ekonomskega vidika je bilo samo po sebi umevno, da se je izoblikovala primerna ponudba. Prvi so z nelegalno distribucijo pijače pričeli Irci, ki jim nista bili tuji ne žganjekuha, ne varjenje piva. Sicilijanci so jih hitro jeli posnemati, vendar so uvideli, da garažna destilacija viskija ni za njih, zato so raje razpečevali prvovrsten šnops, ki so ga varili 'rojaki' v Detroitu. Preprodajo dejavnost je najbolje obvladal newyorški gangster Frank Yale, ki je od pocestnega lopovčka naglo napredoval do šefa Brooklyna in leta 1925 celo do predsednika prve 'uradne' mafijske zveze, Unione Sicilione. Slednji status mu je pomagal dokončno premagati in odstraniti irsko konkurenco, s katero se je boril celih pet let. New York je postal italijanski in zmaga 'ginzotov' (kot so Irci imenovali Italijane) nad 'micki' (kot so Italijani rekli rdečelascem) je bila odskočna deska za utrditev in hitro napredovanje sicilijanske mafije.

MODERNA MAFIJA V ITALIJI

Čeprav mafija izvira s Sicilije, pa je težava organiziranega kriminala težava celotne Italije. Danes Apeninski polotok nadzirajo štiri glavne mafijske družine, katerih mafijski posli se širijo prek meje države na dve ali celo tri druge celine: na Siciliji Cosa Nostra, v Neaplju Camorra, v Kalabriji 'Ndrangheta in Apuliji Sacra Corona Unita.

Moderna italijanska mafija ima svoje prste in vlogo v vseh porah italijanske družbe, od modne industrije, piratstva, ponarejanja blagovnih znamk, krivolova ogroženih ribjih vrst, proizvodnje genetsko modificiranega piva do lažnega sira mocarela. Predstavniki italijanskih kmetov in proizvajalcev oljčnega olja so dejali, da je sicilijanska mafija letos dodajala posebno aromo, ki se uporablja za mazanje strojev, v oljno repico, preden je na steklenice nalepila etikete za olivno olje.

Organi pregona (v Italiji imajo posebno "sanitarno" policijo), vsak mesec zasežejo nekaj sto lažnih kosov pršuta znamke Parma, lažnih konzerv tunine in drugih prehranskih artiklov znanih in dragih blagovnih znamk. V nedavnem poročilu manjših italijanskih podjetnikov so zapisali, da mafija predstavlja največji posel v Italiji, kjer organizirani kriminal zasluži 63 milijard evrov na leto, kar zavzema sedem odstotkov skupnega bruto družbenega proizvoda Italije. Tano Grasso, vodja italijanske komisije za boj proti reketiranju, znanemu izsiljevanju trgovcev in podjetnikov, je izjavil, da mafija s ponarejanjem modnih znamk in izdajo ponarejenih DVD zasluži do pet milijard evrov na leto, medtem ko industrija hrane prinaša le 5,2 milijarde evrov. Raziskovalni novinar iz Neaplja, ki je napisal uspešnico o neapeljski mafijski združbi Camorra, je odkril, da izdelke velikih svetovnih modnih oblikovalcev šivajo v krojaških delavnicah, v katerih delajo slabo plačani delavci, ki jih nadzira italijanska mafija. Novinar sicer ni navedel nobenega znanega oblikovalca, odkril pa je, da velike modne hiše nabavljajo material mafijskim krojačem.

Neapeljska mafija naj bi imela v mestu okoli 2500 nelegalnih pekarn, medtem ko sicilijanska in kalabrijska mafija vse večji dobiček ustvarjata z nelegalnim ribolovom, posebno z lovom ogrožene tune. Pokrajina Kampanja je že dalj časa prestolnica tako imenovane ekomafije. Ta v njo dovažajo milijon ton industrijskih in drugih odpadkov v tovornjakih in jih nelegalno odlaga na divjih deponijah, s čimer onesnažuje lokalne kmetije.

Mafija se skriva za navidezno legalnimi komunalnimi družbami, ki poceni odvažajo odpadke. Camorra tudi večkrat nelegalno koplje jame v pesek, v katere nato odlagajo strupene odpadke, nato pa na zapolnjene jame navozijo predhodno izkopen pesek. Od vlade pa na natečajih dobijo denar za "dezinfekcijo onesnaženih področij."

Cosa Nostra

Mafija kot najbolj poznana predstavica organiziranega kriminala na svetu je v Italiji, predvsem na Siciliji, prisotna že več kot sto let. Imenovana tudi Cosa Nostra (naša stvar), mafija predstavlja italijansko skrivno društvo, ki se je prvič oblikovalo v sredini 19. stoletja na Siciliji, v kasnejših desetletjih pa so se njene lovke skupaj z imigranti razširile tudi v ZDA in Avstralijo.

Gre za organizirano kriminalno združbo, njihova dejavnost pa ni osredotočena le na nezakonite posle, ampak so tudi na pomembnih družbenih in političnih funkcijah. Veliko Sicilijancev na mafijske šefe in njihove podrejene ne gleda kot na kriminalce, ampak v njih vidijo vzornike in zaščitnike šibkejših in revnejših ljudi. Sicilijanska Cosa Nostra je ohlapna konfederacija okoli 100 mafijskih skupin, ki se imenujejo cosche ali družine, vsaka od njih pa "vlada" na svojem točno določenem teritoriju, največkrat gre za mesto ali vas.

Sicilijanska Mafija je sestavljena iz več družin - vendar ne gre za družinske člane v ožjem pomenu besede, temveč za strogo hierarhično strukturirano skupino patriarhalnih članov. Ženske nimajo dostopa do hierarhije, člani so izključno moški. Sestavljena je iz več družin. Vsaka družina ima mafijskega vodjo in vsak družinski član mu mora biti absolutno poslušen. Ti voditelji se lahko obrnejo na vrhovnega šefa („capo dei capi“ bzw. „capo dei tutti capi“), ki ima neomejeno moč nad vsem družinam.

Novi člani so v mafijo sprejeti na podlagi strogo zaupnih ceremonij in če postanejo člani mafije, se od njih pričakuje, da bodo svoji "družini" zvesti celo življenje. V okviru sicilijanske mafije soobstajajo različni klani, ki imajo točno določene pristojnosti v vodenju krajevnih zadev. Vsakdo natančno ve, kateri okoliš pripada določenemu klanu in kakšne so njihove pristojnosti, plačevanje v zameno za

varnost pa je še vedno zelo razširjeno. V javnosti sicilijanska mafija zbuja strah predvsem s svojimi hladnokrvnimi in dobro načrtovanimi umori pomembnih osebnosti od policijskih šefov prek sodnikov, vse do politikov.

V zgodnjih 80. letih prejšnjega stoletja je potekala 2. mafijska vojna, ki je privedla do umorov ne le številnih mafijcev, temveč tudi politikov, policijskih šefov in sodnikov. Takrat je tudi prišlo do razkola sicilijanske mafije: Salvatore Toto Riina, Leoluca Bagarella in Bernardo Provenzano so se znašli v

Tommaso Buscetta - mafioso, ki je sodeloval z Giovanni Falcone

zaporu ali na begu, a vsak izmed njih je želel ostati šef med šefi. Iz vojne med mafijskimi klani je kot zmagovalec odšel Salvatore Riina in njegova frakcija družine Corleoni. Eden najbolj prepoznavnih pentitov (pentito je mafijec, ki sodeluje s sodniki) je bil Tommaso Buscetta. Ta je sodniku Giovanniju Falconeju okoli leta 1983 izdal marsikatero podrobnost, ki je posledično privedla do obsodbe več sto vodilnih mafijcev, kar je vrhovno sodišče potrdilo leta 1992. Javnost je bila po povračilnih umorih mafije ogorčena in je zahtevala ukrepe: januarja 1993 je sledila aretacija Riine, vse več mafijcev je spregovorilo, a mnogi so za to plačali visoko kazen: mafija je pobila veliko njihovih sorodnikov in podstavljala bombe po vsej Italiji.

'Ndragheta

Do konca 90. let je Cosa Nostra izgubila veliko svoje moči, njene tihotapske posle pa je v veliki meri prevzela 'Ndragheta, kalabrijska mafija, ki so jo v 19. stoletju izoblikovali posamezniki, ki so bili izključeni iz sicilijanske mafije in izgnani z otoka. Naselili so se v Kalabriji in začeli manjše kriminalne posle, do danes pa so uspeli na svojo stran pridobiti približno 6.000 pripadnikov. Kljub velikemu številu članov pa se je njihovim vrstam izjemno težko pridružiti, saj njihova organizacija temelji predvsem na krvnih vezeh in porokah. Po ocenah je leta 2006 'Ndragheta nadzorovala kar 80 odstotkov uvoza kokaina, ki je prišel v Evropo.

Camorra

Neapeljska mafija, imenovana tudi Camorra, prav tako izvira iz 19. stoletja, ko se je oblikovala kot zaporniška tolpa. Skozi leta so njeni ustanovitelji en za drugim prišli iz zapora in začeli svoje kriminalne posle v Neaplju in njegovi okolici. Danes naj bi neapeljska mafija štela približno 7.000 članov, ki delujejo v okviru stotih manjših družin, ukvarjajo pa se predvsem s tihotapljenjem in prodajo cigaret in drog ter ponarejanjem.

Sacra Corona Unita

Najnovejša mafijska združba v Italiji, ki se je uveljavila šele v 80. letih 20. stoletja, je Apulijska mafija, poznana tudi kot Sacra Corona Unita, kar pomeni sveta združena krona. Tudi ta naj bi se oblikovala med zaporniki, ki so se po prihodu na prostost združili in začeli poslovati. Apulijska mafija je poznana predvsem po tem, da pobira denar od drugih mafijskih družin v Italiji v zameno za uporabo zemlje na jugovzhodu države, kar je zelo donosen posel, saj tam pristaja večina ladij z nezakonitim tovorom.

Mafijske zapovedi

Novembra 2007 je sicilijanska policija našla tudi seznam 10 mafijskih zapovedi, ki jih je oblikoval Salvatore Lo Piccolo in ki so vodila, kako biti dober in cenjen mafijec:

1. Nihče se ne sme sam predstaviti drugemu našemu prijatelju, vedno mora to storiti tretja oseba.
2. Nikoli se ne sme gledati za ženami svojih prijateljev.

3. Nikoli se ne sme družiti s policisti.
4. Izogibati se je treba pubom in klubom.
5. Vedno je treba biti na razpolago Cosa Nostrri: četudi tvoja žena rojeva.
6. Dogovore je treba vedno spoštovati.
7. Žene je treba spoštovati.
8. Če želi kdo od vas informacijo, morate povedati resnico.
9. Denarja se ne sme prisvojiti, če pripada drugim ali drugim družinam.
10. Ljudje, ki ne morejo biti člani Cosa Nostrre: tisti, ki imajo sorodnike med policisti, ki se grdo obnašajo in ki se ne držijo moralnih vrednot.

PROTIMAFIJSKI UKREPI

Tommaso Buscetta, ki so mu zaradi vzporednega življenja med Sicilijo in deželami preko Atlantika rekli "boss dveh svetov", je kot prvi "skesanec", torej sodelavec sodstva, v dolgih pogovorih s sodnikom Giovannijem Falconejem podajal ključne do razumevanja strukture in delovanja Cosa Nostrre, sicilijanske mafije. Poudaril je: "Dotto, če res hočete zabosti mafijo v srce, ji odvzemite, kar ji je najdražje: njeno imetje." Izjave don Masina so Falconeju in njegovemu sodelavcu, sodniku Paolu Borsellinu, pomagale pri pripravi "megaprocesa", večletnega in odmevnega sojenja Cosa Nostrri v drugi polovici 80. let v Palermu. Izidi so bili uspešni, glavnina bossov za rešetkami.

Združenja, imena in številke proti mafijam, ustanovljena leta 1995, ki s svojim delovanjem ozavešča civilno družbo in jo vzpodbuja k uporabi proti mafijskim združbam, kjerkoli že so. Pod vodstvom svojega predsednika, duhovnika Luigija Ciottija, je v tistem času s peticijo zbrala več kot milijon podpisov in "navdihnila" nov zakon: zaplenjena mafijska premoženja se vrnejo v roke civilni družbi oziroma t.i. socialnim zadrugam (kooperative), ki jih na različne načine ponovno uporabi - tokrat po črki zakona in v dobro ljudi. Tako danes na rodovitnih sicilijanskih pobočjih, nekoč v lasti zloglasnih mafijskih šefov Provenzana in Riine, konzorcij Razvoj in zakonitost prideluje zdravo grozdje, ki daje belo vino catarratto in rdeči syrah. Pod vodstvom zadruge Galeb nekdanji zaporniki in odvisniki obdelujejo deset hektarjev kampanjske zemlje, nekoč v lasti "glave" klana Casalčanov, Francesca Schiavoneja, ki ga je svet spoznal v knjigi Gomora Roberta Saviana. Schiavonejevo megalomansko vilo v sicer ubožnem mestecu Casal di Principe predelujejo v vsem dostopni Park legalnosti. Testenine, biološko pridelano sadje in zelenjava, marmelade, med, paradižnikova omaka, olivno olje... nosijo znamko Libera terra (Svobodna zemlja) in so "konkretna klopota organiziranemu kriminalu", pravijo v neapeljski trgovinici "Prodajalna védenja in okusov legalnosti", ki so jo odprli kot drugo v Italiji in kjer so izdelki na voljo.